

SPOLEČNOST PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, SPOL. S R.O.
ŠERÁNKOVA 32, 616 00 BRNO, tel.: 549 256 241, e-mail: spzp@volny.cz

PLÁN MÍSTNÍHO ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY k.ú. VLASATICE

Zodpovědný projektant: Ing. Ludmila BÍNOVÁ, CSc.
autorizovaný projektant ÚSES

BRNO, KVĚTEN 2012

O B S A H

	strana
1. ÚVOD	3
2. POPIS ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	3
3. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	4
3.1 Reliéf	4
3.2 Horniny	4
3.3 Půdy	4
3.4 Podnebí	4
3.5 Vodstvo	4
3.6 Biota	5
4. CHARAKTERISTIKA AKTUÁLNÍHO STAVU KRAJINY A JEJÍ VÝVOJ	6
5. BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	7
6. KONCEPCE NÁVRHU ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY	10
6.1 Územní systém ekologické stability v nadřazené ÚPD (ZÚR)	11
6.2 Místní (lokální) územní systém ekologické stability	11
7. STANOVENÍ PODMÍNEK PRO VYUŽITÍ PLOCH BIOCENTER A BIOKORIDORŮ	12
8. BIOCENTRA A BIOKORIDORY JAKO VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ OPATŘENÍ	13
9. ZÁVĚR	14
10. TABULKOVÁ ČÁST	15
10.1 Biocentra	16
10.2 Biokoridory	19

1. ÚVOD

Pro katastrální území Vlasatice byl ÚSES vymezen v generelové podobě a v rámci návrhu společných zařízení KPÚ. Proto bylo v roce 2012 zadáno ověření všech skladebných částí místního ÚSES jako podklad pro územní plán obce Vlasatice, který zohledňuje ZÚR JMK, vymezuje místní ÚSES a zajišťuje jeho návaznost na sousední katastry.

Vymezený místní ÚSES byl konzultován se zpracovatelem ÚP Ing.arch. M. Sohrem.

Při zpracování Plánu místního územního systému ekologické stability (M ÚSES) pro k.ú. Vlasatice byly jako podklady použity následující materiály:

- ÚTP Nadregionální a regionální územní systém ekologické stability ČR (Bínová, Culek 1996)
- výsledky vlastního terénního průzkumu
- biogeografické členění ČR – bioregiony a biochory (Culek 2005)
- letecké snímky
- ÚAP obce s rozšířenou působností Pohořelice
- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje
- Plán místního ÚSES Trnové Pole (Společnost pro životní prostředí, spol. s r.o., 2011)
- Územní plány obcí Pohořelice, Pasohlávky, Trnové Pole, Troskotovice, Branišovice, Drnholec (1994 – 2011)
- Plán společných zařízení KPÚ Vlasatice (2011).

2. POPIS ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Území řešeného katastrálního území Vlasatice se nachází ve východní části bývalého okresu Znojmo. Je v působnosti ORP Pohořelice a jeho rozloha činí 2288 ha. Orné půdy zabírají 1689 ha, lesní půda činí pouze 148 ha, ale poměrně velká je rozloha vodních ploch, a to 213 ha.

Území je charakteristické plochým reliéfem, dominují slabě zvlněné plošiny, sníženiny a roviny. Převažujícím funkčním využitím je zemědělství a rybářství, ostatní funkce jsou zastoupeny málo (obytná, dopravní, průmyslová výroba) až nepatrně (rekreace).

Na katastru je nedostatek trvalé vegetace, je zde málo lesů a převažují orné půdy. Silná je zde větrná i vodní eroze.

Koeficient ekologické stability je nízký. Dřevinnou vegetaci tvoří převážně větrolamy, které však mají z větší části nevhodnou druhovou skladbu. Objevuje se jen sporadicky dub zimní, lípa a javory. Převažuje javor jasanolistý, trnovník akát, topol a jasan. Menší lesíky s převahou topolů jsou v nivách a kolem rybníků.

Koeficient ekologické stability zvyšuje zastoupení rybníků, které jsou však využívány k chovu ryb. Křížový a Novoveský rybník jsou součástí Pohořelické rybníční soustavy. Na území zasahuje menší částí Horní vlasatický rybník a jsou zde dvě bezejmenné vodní nádrže.

Řešené území se nalézá na čtyřech mapových listech základní mapy 1:10 000, a to 34-12-08, 34-12-12, 31-12-13 a 34-12-18.

3. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

3.1 Reliéf

Podle geomorfologického členění GGÚ ČSAV se zájmové území řadí do těchto jednotek:

Provincie: Západní Karpaty
Soustava: VIII Vněkarpatské sníženiny
Podsoustava: VIIIA Západní Vněkarpatské sníženiny
Celek: VIIIA-1 Dyjsko-svratecký úval
Podcelky: VIIIA-1B Drnholecká pahorkatina
VIIIA-1C Dyjsko-svratecká niva
Okresek: VIIIA-1B-b Olbramovická pahorkatina

Většina zájmového území patří do součásti Dyjskosvrateckého úvalu, která se nazývá Olbramovická pahorkatina. Plochý reliéf této nížinné pahorkatiny se sklonem k jihovýchodu je vytvořen na neogenních sedimentech, a to pískách a jílech, které jsou z části vápnité. Místa jsou zde hluboké překryvy spraší.

Pouze malou částí sem zasahuje Dyjsko-svratecká niva. Dyjsko-svratecká niva zahrnuje akumulární roviny podél řek Svratky, Svitavy, Jihlavy a Dyje, které jsou tvořené kvartérními usazeninami. Jsou zde mrtvá ramena, ostrůvky vátých písků, louky, pole, lužní porosty (dub, habr, olše apod.).

3.2 Horniny

Celé území je tvořeno z neogenních a čtvrtohorních usazenin. Objevují se písky a jíly, neogenní slíny, které jsou často překryty spraší.

3.3 Půdy

Území pokrývá mozaika černozemí typických na spraši, arenických černozemí, arenických luvizemí, karbonátových až solončakových černozemí, solončakových černic, pelických černozemí a glejových fluvizemí.

Půdy jsou silně ohroženy větrnou erozí a sít' větrolamů je nedostatečná.

3.4 Podnebí

Řešené území náleží dle Quitta (1970) do teplé klimatické oblasti T2, která je ovlivněna další teplou klimatickou oblastí T4. Celkově se tedy jedná o teplou a suchou oblast. V posledním desetiletí dochází ke značnému srážkovému deficitu a zvyšování průměrné roční teploty (zvyšuje se zejména počet letních a tropických dnů), což vede k další xerifikaci území.

3.5 Vodstvo

Zájmové území je odvodňováno Olbramovickým potokem a jeho přítokem Miroslávkou.

Olbramovický potok (č.h.p. 4-16-04-013) pramení u Olbramovic ve výšce 205 m n.m. a ústí zprava do Mlýnské strouhy u Nové Vsi ve 175 m n.m. Plocha povodí činí 135,7 km², délka toku 13,8 km a průměrný průtok u ústí 0,14 m³.s⁻¹.

Miroslavka (č.h.p. 4-16-04-020) pramení u Miroslavi ve výšce 290 m n.m. a ústí zprava do Olbramovického potoka u Vlasatic ve 180 m n.m. Plocha povodí činí 68,0 km², délka toku 16,7 km a průměrný průtok u ústí 0,07 m³.s⁻¹.

Na katastru je několik rybníků, které jsou součástí Pohořelické rybníční soustavy ze 16. století.

Novoveský rybník je na Olbramovickém potoce. Zemní hráz je 5 m vysoká s délkou v koruně 475 m. Vodní plocha měří 174,22 ha a celkový objem činí 2,218 mil. m³. Délka vzdutí je 2,9 km a maximální hladina 176,8 m n.m. Nádrž se využívá pro chov ryb a je součástí Pohořelické soustavy ze 16. století, stavba díla byla obnovena v roce 1947.

Křížový rybník o rozloze 23 ha je průtočným rybníkem také na Olbramovickém potoce. Menší částí sem zasahuje Horní Vlasatický rybník. Bezejmenný malý rybník je u silnice v severní části obce.

Podle diferenciací regionů povrchových vod patří území do nejméně vodné oblasti se specifickým odtokem pouze 0 až 3 litry za sekundu na 1 km², s malou až velmi malou retenční schopností. Proto i specifický odtok podzemních vod je zde velmi nízký – do 0,30 litrů za sekundu na 1 km².



Obr. 1 Křížový rybník s vyvinutým litorálním pásmem.

3.6 Biota

Podle regionálně fyto geografického členění (BÚ ČSAV 1987) patří toto území do Panonského termofytika a fyto geografického okresu 16. Znojensko-brněnská pahorkatina.

Dle geobotanické mapy ČSSR je niva Olbramovického potoka a Miroslávky řazena do luhů a olšin (*Alno-padion*, *Alnetea glutinosae*, *Salicetea purpureae*). Na nivy navazují dubohabrové háje (*Carpinion betuli*) a část území je řazena do subxerofilních doubrav (*Potentillo-quercetum*, *Potentillo-quercetum pannonicum*, *Lithospermo-quercetum*).

Potenciální vegetaci v potočních nivách tvoří olšové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*). Na málo vyvinutých půdách s větším kolísáním hladiny podzemní vody se objevují i topolové jaseniny (*Fraxino-Populetum*). Měkký luh, nyní velmi vzácný, tvoří vrbiny s vrbou bílou (*Salicetum albae*). Přirozenou nelesní vegetaci tvoří porosty zaplavovaných luk blízké se svazu *Cnidion venosi* a porosty blízké se asociací *Serratulo-Festucetum commutatae* (svaz *Molinion*). Nejčastěji jsou na místech nivních luk porosty v různém stupni degradace, které odpovídají vegetaci svazů *Alopecurion* nebo *Arrhenatherion*. V mokřadech najdeme vegetaci vysokých ostřic (svaz *Caricion gracilis*), rákosiny (svaz *Phragmition*), v tůních vegetaci svazu *Potamion lucentis*, *Hydrocharition* a *Lemnion minoris*.

Potenciální přirozenou vegetaci plošin na spraších tvořily panonské teplomilné doubravy ze svazu *Aceri tatarici-Quercion* (především *Quercetum pubescenti-roboris*). Na vlhčích písčích nelze vyloučit *Carici fritschii-Quercetum roboris* a panonské prvosenkové dubohabřiny (asociace *Primulo veris-Carpinetum*).

4. CHARAKTERISTIKA AKTUÁLNÍHO STAVU KRAJINY A JEJÍ VÝVOJ

Území je z větší části odlesněno a intenzivně zemědělsky využíváno. Osídlení je zde velmi staré a kontinuální od neolitu. Pro řešené území i okolní katastry jsou typické rozsáhlé nedělené bloky orných půd a nedostatek trvalé vegetace.

Přirozená lesní vegetace zde chybí, vyskytují se pouze menší lesíky s převahou topolů, akátů a javoru jasanolistého. Typické jsou rozsáhlé plochy orné půdy, které jsou členěny pouze velmi řídkou sítí větrolamů. Koeficient ekologické stability je velmi nízký, protože také zastoupení trvalých vegetačních formací je malé. Kostra ekologické stability je nedostatečná, přirozená společenstva se na řešeném území vyskytují pouze sporadicky a také výskyt přírodě blízké náhradní vegetace je silně omezen.

Současnou krajinu zkoumaného katastru lze definovat jako krajinu rybničně-polní, která je silně antropogenně ovlivněna a dlouhodobě obhospodařovaná. Specifickým rysem katastru je vysoký podíl vodních ploch o rozloze 213 ha. Novoveský, Křížový i Horní Vlasatický rybník jsou součástí Pohořelické rybniční soustavy, která vznikla při hospodářských úpravách v 16. století.

Zemědělská půda v současnosti zahrnuje 1761 ha, z toho připadá na ornou půdu 1689 ha, a to v rozlehlých blocích. Lesa je na katastru 148 ha a lesnatost činí 6,4 %. Lesy jsou soustředěny kolem rybníků a v nivách. Do PUPFL patří také většina větrolamů.

Památné a významné stromy

Na řešeném území nejsou vyhlášeny památné stromy, ale rostou zde významné starší a vzrostlé stromy. U silnice před vjezdem do obce roste krásný jерlín japonský (*Sophora japonica*) se SH 4-5. V obci proti hřbitovu je hezký dub zimní (*Quercus petraea*) se SH 5 a starý tis (*Taxus baccata*) také se SH 5. Oba stromy by si zasluhovaly ochranu a vyhlášení jako památné stromy.

V obci rostou také lípy se SH 3-4, a to u kostela a v aleji u komunikace. Je zde také alej z jírovců (*Aesculus hippocastanum*) se SH 3-4, které trpí klíněnkou.

Další staré stromy rostou v areálu tvrze. Jedná se o jерlín japonský se SH 4-5 a lípy malolisté (*Tilia cordata*) se SH 4-5.

Všechny významné stromy jsou zakresleny v grafické části.



Obr. 2 Hezký starý jерlín japonský u silnice.

Významné krajinné prvky (VKP)

Na k.ú. Vlasatice jsou VKP ze zákona, a to lesy, vodní toky, údolní nivy a rybníky. Plošně nejrozsáhlejším VKP jsou rybníky a také údolní nivy.

Území ze soustavy NATURA 2000

Na území obce nebyly registrovány Evropsky významné lokality (EVL) ani ptačí oblasti.

Zvláště chráněná území

Na katastru nejsou vyhlášena zvláště chráněná území.

Větrolamy

Trvalou dřevinnou vegetaci řešeného území tvoří větrolamy se šíří 7 m až 10 m. V druhové skladbě převažují topoly, jasaný a javorý jasanolistý. Menší zastoupení mají lípy, duby zimní a javorý mléč i klen.

5. BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řešené území patří do panonské biogeografické podprovincie a nachází se na rozhraní dvou biogeografických regionů. Většina území patří do Lechovického biogeografického regionu (č. 4.1) a pouze malá východní část do 4.5 Dyjsko-moravského bioregionu (Culek a kol. 2004).

V zájmovém území lze vymezit pět typů biochor, a to 1RE Plošiny na spraších 1. vegetačního stupně, 1RN Plošiny na zahliněných štěrkopiscích 1. vegetačního stupně, 1RB Plošiny na slínech 1. vegetačního stupně, 1Db Podmáčené sníženiny na bazických zeminách 1. vegetačního stupně a 1Lh Širší hlinité nivy 1. vegetačního stupně.

1RE Plošiny na spraších 1. vegetačního stupně

Reliéf tvoří velmi rozsáhlá plošina s převýšením do 50 m. Plošina se svažuje k okrajům, kde se nacházejí protáhlé ploché sníženiny tvaru velmi malých údolí, často suchých (úpady), s hloubkou do 15 m.

Segmenty typu se zpravidla vyskytují na sprašových překryvech štěrkopískových teras a substrátem je karbonátová spraš.

Půdy jsou téměř výhradně typické černozemě s tmavohnědošedou barvou.

Klima je velmi teplé a suché (T2, T4). Nebezpečím je na velkých holých pláních silný vítr a následná větrná eroze.

Vegetace: Je možno předpokládat potenciální výskyt panonské teplomilné doubravy ze svazu *Aceri tatarici-Quercion* (*Quercetum pubescenti-roboris*) a panonské prvosenkové dubohabřiny (*Primulo veris-Carpinetum*). U potočních niv lze předpokládat vegetaci olšových jasenin (*Pruno-Fraxinetum*). Přirozená nelesní vegetace je vzácná, na vlhčích místech jsou zastoupeny porosty odpovídající vegetaci teplejšího křídla svazu *Calthion*, místy jsou zastoupeny rákosiny (*Phragmition* nebo *Scirpion maritimi*).

Převažují tyto skupiny typů geobiocénů (v závorce je uvedeno procentické zastoupení STG):

1BD3 (98), 2C5a (2).

Cílové ekosystémy:

Přirozené: XDS – xerothermní doubravy na spraších.

1RB Plošiny na slínech 1. vegetačního stupně

Reliéf tvoří slabě zvlněná rovina s plochými pahorky a se širokými plochými depresiemi. Převýšení na vzdálenost 2 km nepřesahuje 60 m, zpravidla je však do 30 m. Součástí jsou nezřetelné a úzké potoční nivy.

Substrát tvoří neogenní slíny, paleogenní vápnité flyšové jíly a zvětraliny těchto hornin. Místa jsou slabě pokryvy spraší.

Deprese bývají vlhčí, s pelickými, silně vápnitými černozeměmi a často se slabým solončakováním. Zde jsou půdy těžké. Na plochých elevacích a plošinách bývají karbonátové černozemě, někdy těž solončakové. Zrnitostně jsou to těžší střední půdy a mají tmavohnědošedou až černou barvu.

Klima je velmi teplé a suché (T2, T4). V depresích jsou středně výrazné přízemní teplotní inverze. Plochá návrší a roviny mají slabší teplotní inverze a výhřevnější půdy, a proto jsou zde vhodnější podmínky pro xerothermofyty.

Potenciální přirozenou vegetací je zřejmě mozaika ochuzených panonských teplomilných doubrav ze svazu *Aceri tatarici-Quercion* (zřejmě *Quercetum pubescenti-roboris*), místa doplněná středoevropskými mochnovými doubravami (*Potentillo albae-Quercetum*) a panonskými prvosenkovými dubohabřinami (*Primulo veris-Carpinetum*). V nivách potoků lze předpokládat olšové jasaniny (*Pruno-Fraxinetum*). Charakteristické jsou zasolené deprese (donedávna s komplexem halofilní vegetace). V mokřadech je vegetace brakických rákosin svazu *Scirpion maritimi*.

Převažují tyto skupiny typů geobiocénů (v závorce je uvedeno procentické zastoupení STG):

1BD3 (90), 1BD4 (8), 1D1 (+), 2C5a (2).

Cílové ekosystémy:

Přirozené: XDS – xerothermní doubravy na spraších.

1RN Plošiny na zahliněných štěrkopíscích 1. vegetačního stupně

Pro tento typ biochory jsou charakteristické rozsáhlé roviny, přitom údolí a úpady jsou velmi vzácné. Okraje teras v Lechovickém bioregionu jsou doprovázeny až 30 m vysokými štěrkovými a písčítými srázy a svahy.

Substrát je tvořen mnohametrovými pokryvy pleistocénních štěrkopísků se slabým pokryvem spraše.

Převažují zde arenické černozemě, v extrémnějších místech přecházející až do typických, výjimečně arenických kambizemí. V lesích jsou udávány luvizemě a kyselé hnědé půdy. Vlhčí půdy typu černic se nacházejí ve vzácných sníženinách a prameništích, kde je pokryv štěrkopísků slabý. Půdy mají hnědošedou barvu.

Klima je velmi teplé a suché (T4), přízemní teplotní inverze jsou střední až slabé. Problematické jsou silné větry na holých pláních.

Potenciální přirozenou vegetací tvořily pravděpodobně panonské teplomilné doubravy ze svazu *Aceri tatarici-Quercion*, především *Quercetum pubescenti-roboris*, ale na vlhčích čistších píscích nelze vyloučit i *Carici fritschii-Quercetum roboris*. V depresích je doplňovaly panonské prvosenkové dubohabřiny (asociace *Primulo veris-Carpinetum*). Podél menších vodních toků lze předpokládat olšovo-jasanové luhy (*Pruno-Fraxinetum*). V odlesněných depresích lze očekávat mírné zasolení a brakické rákosiny svazu *Scirpion maritimi*.

Převažují tyto skupiny typů geobiocénů (v závorce je uvedeno procentické zastoupení STG):

1B2ar (34), 1B3 (45), 1BD3 (20), 2BC5a (1).

Cílové ekosystémy:

Přírozené: XDS – xerothermní doubravy na spraších, XDP – xerothermní doubravy na písčích, LONJ – nivní potoční jaseniny.

1Db Podmáčené sníženiny na bazických zeminách 1. vegetačního stupně

Sníženiny jsou zpravidla velmi široké, ploché a rovinné. Většinou zahrnují i širší zasolené, dlouho nezaplavované luhy.

Sníženiny se vyvinuly převážně na neogenních slínech a fluviálních sedimentech z nich pocházejících, vzácněji na jílovitém flyši.

Půdy jsou díky výstupu podzemních pramenů nasycených solemi a také vlivem suchému klimatu zasolené. V jádrech depresí to jsou zpravidla solončakové černice, na sušších okrajích solončakové pelické černozemě. Jsou to těžké půdy hnědočerné barvy. V lesích jsou udávány fluvizemě, gleje, pararendziny.

Klima je velmi teplé a suché (T4). Vlivem depresní polohy jsou zde silnější teplotní inverze, které spolu s vlhčími půdami omezují existenci teplomilné a suchomilné bioty.

Vegetace: Přírozené lesní porosty se prakticky nezachovaly, potenciálně stanoviště odpovídají na vlhčích místech olšovým jasinám (*Pruno-Fraxinetum*), na sušších stanovištích mozaice panonských prvosenkových dubohabřin (*Primulo veris-Carpinetum*) a panonských teplomilných doubrav ze svazu *Aceri tatarici-Quercion* (nejspíše *Quercetum pubescenti-roboris*). Náhradní stanoviště s polopřírozenou vegetací zaujímají různé typy subhalofilní a halofilní vegetace z podsvazu *Loto-Trifolienion* a (diferenčně) svazů *Scorzonero-Juncion gerardii*, *Cypero-Spergularion salinae* a *Festucion pseudovinae*. Typ poskytoval nejvyhraněnější prostředí pro halofytní biotu u nás, vlivem odvodnění a zornění však tato biota téměř vymizela.

Převažují tyto skupiny typů geobiocénů (v závorce je uvedeno procentické zastoupení STG):

1BD3 (16), 1C4 (20), 1D4 (50), 1C5a (10).

Cílové ekosystémy:

Přírozené: LOMO – mokřadní křoviny a olšiny, LONJ – nivní potoční jaseniny, PRPM – vegetace pramenišť, VOLS – vegetace rákosin a vysokých ostřic stojatých vod.

Náhradní: MTH – hygrofilní trávníky, MTSA – vegetace slanisek.

1Lh Širší hlinité nivy 1. vegetačního stupně

Reliéf tvoří 1,5-3 km široké nivy Svratky a Jihlavy. Zachovány jsou zbytky tůní, příkopy a náhony.

Substrát je tvořen povodňovými jemně písčitymi hlínami o mocnosti kolem 2 m. Pouze na konvexních březích ve zbývajících meandrech vystupují lavice podložních štěrků a písků, které se dále při povodních dotvářejí.

Převažují typické fluvizemě, které směrem od vrchovin přecházejí do těžších glejových fluvizemí. Půdy jsou zpravidla mírně vlhké a světle hnědošedé barvy. V malých depresích a mrtvých ramenech vznikly typické gleje, dnes tvořící asi jen 1 % plochy nivy.

Klima je velmi teplé a mírně suché (T4). Důsledkem depresní polohy jsou však přízemní teplotní inverze, díky zvýšené vlhkosti půd s četnými mlhami. Teplotní inverze zkracují vegetační sezónu a podporují přežití splavených druhů bioty středních poloh.

Potenciální vegetaci tvoří především tvrdý luh podsvazu *Ulmenion*, a to středoevropská asociace jilmových doubrav *Quercu-Ulmetum*. Na málo vyvinutých půdách s větším kolísáním hladiny podzemní vody se objevují i topolové jaseniny (*Fraxino-Populetum*). Měkký luh (nyní velmi vzácný) tvoří vrbiny s vrbou bílou (*Salicetum albae*). Přírozenou nelesní vegetaci tvoří porosty zaplavovaných luk blížící se svazu *Cnidion venosi*

a porosty blížící se asociaci *Serratulo-Festucetum commutatae* (svaz *Molinion*). Nejčastěji jsou na místech nivních luk porosty v různém stupni degradace, které odpovídají vegetaci svazů *Alopecurion* nebo *Arrhenatherion*. V mokřadech najdeme vegetaci vysokých ostřic (svaz *Caricion gracilis*), rákosiny (svaz *Phragmition*), v tůních vegetaci svazu *Potamion lucentis*, *Hydrocharition* a *Lemnion minoris*. V nivách se vyskytuje submediteránní jasan úzkolistý. Z okolních vrchovin jsou do niv splavovány některé druhy středních poloh.

Převažují tyto skupiny typů geobiocénů (v závorce je uvedeno procentické zastoupení STG):

1BC-C4 (30), 1BC-C5a (55), 1C5a (10), 1BC5a (+), 1BC5b (2), 1C7a (+), 1C8a (2), 1C7b (+), 1C8b (1).

Cílové ekosystémy:

Přirozené: LOLT – pobřežní tvrdé luhy, LOLM – pobřežní měkké luhy, LOPK – pobřežní křoviny, VOLT – vegetace rákosin a vysokých ostřic tekoucích vod, VOLS – vegetace rákosin a vysokých ostřic stojatých vod, VOVV – vegetace čistých tekoucích vod, VOVS – vegetace čistých stojatých vod, VOOD – vegetace dočasně obnažených dnů a pobřeží.

Náhradní: MTH – hygromilní trávníky.

Skupiny typů geobiocénů řešeného území (STG)

- 1BD3: doubravy s ptačím zobem (*Ligustri-querqueta*)
- 1BD(3)-4: lipové doubravy nižšího stupně (*Tili-querqueta roboris inf.*)
- 1B2: zakrslé doubravy (*Querceta petraeae humilia sup.*)
- 1BC-C4-5a: jasanové olšiny nižšího stupně (*Fraxini-alneta inf.*)
- 1C5a: topolovojilmové jaseniny nižšího stupně (*Ulmifraxineta populi inf.*)
- 1BC-CD5a: dubové jaseniny nižšího stupně (*Querci roboris-fraxineta inf.*)
- 1BC5b: olšové vrbiny nižšího stupně (*Alni glutinosae-saliceta inf.*)
- 1BC4: habrojilmové jaseniny nižšího stupně (*Ulmifraxineta carpini inf.*)
- 1B-BD5a: vrbiny vrby bílé nižšího stupně (*Saliceta albae inf.*)
- 2BC4-5a: jasanové olšiny nižšího stupně (*Fraxini-alneta inf.*)
- 2C5a: topolovojilmové jaseniny vyššího stupně (*Ulmifraxineta populi inf.*)

6. KONCEPCE NÁVRHU ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY

Na řešeném území byl vymezen pouze místní (lokální) ÚSES. Koncepční řešení ÚSES vychází z biogeografické diferenciaci území a z potřeby navázat na plány místních ÚSES na sousedních katastrech Drnholec, Pasohlávky, Pohořelice, Troskotovice, Trnové Pole, Branišovice.

6.1 Územní systém ekologické stability v nadřazené ÚPD (ZÚR)

V době zpracování územního plánu a plánu ÚSES byly vydány ZÚR Jihomoravského kraje, kde na k. ú. Vlasatice není vymezen nadregionálního ani regionálního ÚSES. Přesto OŽP KÚ ve svém stanovisku k zadání ÚP požaduje vymezení místního ÚSES na vodních plochách, což není v jeho kompetenci. Kromě toho se jedná o odborně nesprávný zásah do kompetence autorizovaného projektanta ÚSES. Reprezentativní biocentra jsou vždy terestrická a reprezentují zde nivní popř. mokřadní ekosystémy nikoliv vodní.

6.2 Místní (lokální) územní systém ekologické stability

V plánu společných zařízení KPÚ byl ÚSES vymezen zcela nedostatečně a v rozporu s platnými metodikami. Biokoridory zcela chybí a biocentra byla umístěna na rybníky. Síť interakčních prvků je pouze částečně využitelná pro vymezení ÚSES, protože IP nemají dostatečnou šíři, a to 15 m.

Na řešeném území bylo vymezeno celkem 10 lokálních (místních) biocenter a 14 lokálních (místních) biokoridorů. Reprezentovány byly všechny reprezentativní STG, pro všechny typy biochor.

Pro vymezení místního ÚSES bylo rozhodující zajištění návaznosti ÚSES na sousedních katastrech Drnholec, Branišovice, Pasohlávky, Pohořelice, Trnové Pole a Troskotovice.

V jižní části katastru byl nově vymezen ÚSES po hydricky normálních až sušších stanovištích. Většina biocenter se bude zakládat. Pro trasování biokoridorů byly využity větrolamy. Je však nezbytné zvětšit jejich šířku na 15 m.

Větev ÚSES po hydricky normálních až sušších stanovištích navazuje na k.ú. Branišovice a Troskotovice. Biokoridory LK 1 a LK 2 jsou zčásti vedeny po větrolamech a zčásti se budou zakládat. LBC 1 Ječná bylo vymezeno na k.ú. Branišovice a na řešené území zasahuje pouze okrajem.

Také ÚSES po podmáčených stanovištích navazuje na sousední katastry. Je veden nivou Olbramovického potoka a Miroslávky. Většina biocenter i biokoridorů je vymezena na lesních pozemcích a vyžaduje pouze změnu druhové skladby dřevin. Zakládat se bude pouze biokoridor LK 9.

Minimální rozloha lokálních biocenter je 3 ha, mokřadních biocenter 1 ha a kombinovaných biocenter 4 ha nebo 6 ha. Minimální šíře lokálních biokoridorů je 15 m a jejich maximální délka je 2 km.

Součástí místních územních systémů ekologické stability jsou rovněž interakční prvky, které zprostředkovávají příznivé působení biocenter a biokoridorů na okolní méně stabilní až nestabilní krajinu. Vytvářejí specifické existenční podmínky rostlinám i živočichům. V interakčních prvcích nacházejí prostředí pro život opylovači kulturních rostlin a predátoři omezující hustotu populací škůdců.

Stávajícími interakčními prvky jsou ekotonová společenstva křovinatých lad a lemů i břehové porosty a silniční stromořadí, které nejsou biokoridory. Velmi pozitivně působícím plošným interakčním prvkem jsou travinobylinná společenstva, která ve formě lučních porostů by měla být uplatňována zejména v údolních nivách potoků a na erozně ohrožených prudkých svazích.

Navrhované interakční prvky byly rozděleny na čtyři typy:

IP 1

- jedná se o dosadbu alejí kolem stabilizovaných polních cest, místních komunikací a silnic,
- doporučuji domácí druhy dřevin dle příslušných STG, popř. ovocné dřeviny do alejí v blízkosti obce.

IP 2

- jedná se o dosadbu břehových a doprovodných porostů kolem vodotečí a vodních ploch,
- doporučuji domácí druhy stromů a keřů pro příslušná STG, nevhodné jsou ovocné dřeviny.

IP 3

- jedná se o dosadbu soliterních dřevin k drobným sakrálním stavbám (kříže, boží muka), které dotváří krajinný ráz,
- doporučuji domácí druhy stromů, a to lípu malolistou, dub zimní, javor mléč.

IP 4

- jedná se o větrolamy vymezené v plánu společných zařízení KPÚ,
- tyto větrolamy jsou nezbytné pro omezení větrné eroze a také prašnosti v obci, a proto budou zakresleny na výkrese veřejně prospěšných staveb a opatření.

7. STANOVENÍ PODMÍNEK PRO VYUŽITÍ PLOCH BIOCENTER A BOKORIDORŮ

Územní systém ekologické stability je součástí koncepce uspořádání krajiny a jeho nefunkční části budou zakresleny na výkrese veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací. Na tomto výkrese by měly být také zakresleny navrhované větrolamy, které jsou v plánu ÚSES označeny jako IP 4.

V textové části územního plánu budou stanoveny tyto podmínky pro využití ploch biocenter a biokoridorů.

Podmínky pro využití ploch biocenter

- hlavní využití: plocha přírodní zajišťující podmínky pro ochranu přírody a krajiny
- přípustné využití: ochrana přírody a krajiny
- podmíněně přípustné využití: lesní plochy pouze v případě, že se jedná o lesní biocentra a lesy převážně s přirozenou skladbou dřevin, a extenzivní zemědělské využití (TTP) v plošně omezeném rozsahu, vodní toky
- podmíněně přípustné využití: dopravní a technická infrastruktura pouze v případě, že prokazatelně neexistuje alternativní řešení
- nepřípustné využití: ostatní způsoby využití.

Podmínky pro využití ploch biokoridorů

- hlavní využití: plocha přírodní zajišťující podmínky pro ochranu přírody a krajiny
- přípustné využití: ochrana přírody a krajiny
- podmíněně přípustné využití: lesní plochy pouze v případě, že se jedná o lesní biokoridory, vodní toky
- podmíněně přípustné využití: dopravní a technická infrastruktura pouze v případě, že prokazatelně neexistuje alternativní řešení
- nepřípustné využití: ostatní způsoby využití.

8. BIOCENTRA A BOKORIDORY JAKO VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ OPATŘENÍ

Biocentra a biokoridory, která jsou nefunkční nebo částečně funkční, budou zakreslena na výkrese veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací.

Seznam biocenter a biokoridorů jako VPO:

- LBC 2 Zadní Drnholecko (část)
- LBC 3 Na údolí (část)
- LBC 4 U zlámaného kříže
- LBC 10 Pod lesíkem (část)
- Lokální biokoridory: LK 1 (část), LK 2 (část), LK 3, LK 4, LK 5 (část), LK 6 (část), LK 8 (část), LK 9 (část), LK 10 (část), LK 11 (část), LK 13, LK 14 (část).

Větrolamy dle KPÚ a plánu ÚSES

- IP 4 – navrhované větrolamy dle KPÚ by měly být zakresleny jako veřejně prospěšná opatření.

Všechna ostatní biocentra a biokoridory na řešeném území jsou funkční a jejich stav bude zlepšován pouze způsobem hospodaření, což není obsahem ÚP.



Obr. 3 Hezký dub zimní a starý tis v obci proti hřbitovu.

9. ZÁVĚR

Navržený lokální územní systém ekologické stability, je pouze jedním z předpokladů k obnově ekologické rovnováhy krajiny. Dalšími nutnými předpoklady k větší stabilitě krajiny jsou ekologičtější způsoby hospodaření na zemědělské půdě, zlepšení čistoty vod a omezení větrné i vodní eroze.

Plán místního ÚSES je zapracováván do územního plánu sídla a po jeho vydání se stává závazným podkladem, který může být postupně realizován do funkční podoby. Na všechny skladebné části ÚSES, které jsou schváleny v rámci územního plánu mohou obce i další subjekty žádat dotace z Operačního programu životního prostředí, SFŽP, Programu péče o krajinu i z dotačních titulů MZe. Tyto dotace se týkají biocenter, biokoridorů i všech interakčních prvků (větrolamů, alejí, břehových porostů, protierozních opatření).

Nezbytná je ochrana všech stávajících ekologicky stabilních částí krajiny, a to především liniových dřevinných společenstev, alejí ovocných stromů a také všech vzrostlých stromů v obci i jejím okolí. Stávající větrolamy mají vysoké zastoupení nevhodných druhů dřevin (např. javor jasanolistý, topol, akát a další).

Zvýšenou pozornost zasluhuje síť stávajících interakčních prvků, která je významným krajinnotvorným prvkem, který vytváří typický krajinný ráz. Interakční prvky (aleje, větrolamy) a břehové porosty všech vodotečí je důležité doplňovat. Při komplexní pozemkové úpravě byl navržen systému protierozních opatření a také větrolamů, které vytváří specifický typ krajiny a jsou významným prvkem krajinného rázu. Všechna tato opatření by měla být co nejdříve realizována.

Revitalizace vodních toků a také další zatravňování, popř. zalesňování patří mezi velmi vhodná a doporučená opatření zvyšující ekologickou stabilitu a obohacující krajinný ráz tohoto území. Významná je také realizace dalších protierozních opatření (větrolamy, poldry) a parková úprava obce.



Obr. 4 Renesanční zámek se starými lípami a jerlíny.

10. TABULKOVÁ ČÁST

10.1 Biocentra

10.2 Biokoridory

10.1 Biocentra

1. Název a číslo: LBC 1 JEČNÁ	
2. Katastr: Vlasatice, Branišovice	3. Mapový list 34-12-12
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 3 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum bylo vymezeno převážně na k.ú. Branišovice. Na řešené území zasahuje pouze okrajem a je situováno na větrolam se zastoupením dubu, topolu a javoru mléče.	
10. Využívání: les	11. Stupeň ekologické stability: 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem	

1. Název a číslo: LBC 2 ZADNÍ DRNHOLECKO	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-18
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 1,5 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum je situováno na orných půdách a jeho součástí je větrolam o šířce 7 m s převahou <i>Acer negundo</i> . Biocentrum bylo vymezeno z důvodů překročení maximální délky biokoridoru a má menší rozlohu.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem	

1. Název a číslo: LBC 3 NA ÚDOLÍ	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-12
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1B3	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 5,1 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum bylo vymezeno ve žlebu s mozaikou lesa, TTP a orných půd. Zahrnuje malé lesíky s topoly, akáty, javory jasanolistými, jasaný a s příměsí lípy, travnaté plochy na svahu. Zčásti se bude zakládat na orných půdách.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, typické doubravy	

Plán místního územního systému ekologické stability k.ú. Vlasatice
Zpracovala: Ing. Ludmila Bínová, CSc.

1. Název a číslo: LBC 4 U ZLÁMANÉHO KŘÍŽE	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-18
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1B3	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 6,5 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum bylo vymezeno v rámci KPÚ jako krajinná zeleň. Bude se z větší části zakládat na orných půdách. Jeho součástí je větrolam šíře 7 m s duby zimními, lípami, jasaný a javory jasanolistými.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, typické doubravy	

1. Název a číslo: LBC 5 U NOVOVESKÉHO RYBNÍKA	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-13
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1BC-C4-5a	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 6,5 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum je situováno na topolový lesík u rybníka. Nezbytné je zkvalitnění druhové skladby a dosadby především dubů, olší i vrb na podmáčené části. Biocentrum je kombinované.	
10. Využívání: les	11. Stupeň ekologické stability: 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, jasanové olšiny nižšího stupně	

1. Název a číslo: LBC 6 NAD OLBRAMOVICKÝM POTOKEM	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-13
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1BC-C4-5a	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 3,5 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum je situováno na topolový lesík na okraji nivy Olbramovického potoka. Nezbytné je zkvalitnění druhové skladby a dosadby především dubů, olší i vrb na podmáčené části. Biocentrum je kombinované.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, jasanové olšiny nižšího stupně	

Plán místního územního systému ekologické stability k.ú. Vlasatice
Zpracovala: Ing. Ludmila Bínová, CSc.

1. Název a číslo: LBC 7 TROSKOTOVICKÝ LESÍK	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-13, -18
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1BC-C4-5a	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 6,2 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Lesík v nivě Miroslávky s převahou topolů, vrb, jasanů. Vyskytují se zde také olše, javory jasanolisté a topol linda. Nezbytné je zkvalitnění druhové skladby.	
10. Využívání: les, vodní tok	11. Stupeň ekologické stability: 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, jasanové olšiny nižšího stupně	

1. Název a číslo: LBC 8 LESÍK U SVODNICE	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-12
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1BC-C4-5a	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 3,7 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum je vymezeno po hranici menšího lesíku po obou stranách silnice. V druhové skladbě převažují topoly a jasan. Objevují se vrby a javory jasanolisté. Nezbytné je zkvalitnění druhové skladby.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, jasanové olšiny nižšího stupně	

1. Název a číslo: LBC 9 NIVA OLBRAMOVICKÉHO POTOKA	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-13
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3, 1BC-C4-5a	
6. Minimální výměra: 1 ha	7. Navržená výměra: 2,5 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Biocentrum má charakter mokřadu. Jeho součástí jsou porosty vrby, olše a topolů a také rákosiny na podmáčených stanovištích.	
10. Využívání: les, vodní tok, TTP	11. Stupeň ekologické stability: 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem, jasanové olšiny nižšího stupně	

Plán místního územního systému ekologické stability k.ú. Vlasatice
Zpracovala: Ing. Ludmila Bínová, CSc.

1. Název a číslo: LBC 10 POD LESÍKEM	
2. Katastr: Vlasatice	3. Mapový list 34-12-13
4. Typ a biogeografický význam: reprezentativní lokální biocentrum	
5. Geobiocenologická typizace: 1BD3	
6. Minimální výměra: 3 ha	7. Navržená výměra: 3 ha
8. ZCHÚ, EVL, PO, přírodní park: ne	
9. Současný stav: Dva drobné lesíky s převahou topolů, vrb a javoru jasanolistého jsou propojeny ornou půdou. Část biocentra se bude zakládat, část je u svodnice.	
10. Využívání: orná půda, les	11. Stupeň ekologické stability: 1, 3
12. Cílové ekosystémy: doubravy s ptačím zobem	

10.2 Biokoridory

LOKÁLNÍ BOKORIDORY

Název	STG	Délka (m)	Využití SES	Cílové ekosystémy
LK 1	1BD3	1250	orná, les 1, 3	doubravy s ptačím zobem
LK 2	1BD3	1600	orná, les 1, 3	doubravy s ptačím zobem
LK 3	1BD3	800	orná 1	doubravy s ptačím zobem
LK 4	1BD3, 1B3	400	orná 1	doubravy s ptačím zobem, typické doubravy
LK 5	1BD3	2000	orná, les 1, 3	doubravy s ptačím zobem, typické doubravy
LK 6	1BD3	450	orná, les 1, 3	doubravy s ptačím zobem
LK 7	1BC-C4-5a	1100	les 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 8	1BC-C4-5a	1100	les 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 9	1BC-C4-5a	1200	les 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 10	1BC-C4-5a	1250	orná, les, TTP 1, 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 11	1BC-C4-5a	1650	orná, les 1, 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 12	1BC-C4-5a	100	les 3	jasanové olšiny nižšího stupně
LK 13	1BD3	550	orná 1	doubravy s ptačím zobem
LK 14	1BD3	1100	orná, les 1, 3	doubravy s ptačím zobem